

Bene Zoltán

A médium

Amióta az eszemet tudom, ebben a mi falunkban lakom. És azóta, hogy itt élek, a bíró a bíró. Gyerekkoromban apró, kövér ember volt, ifjúkoromban meg szálfagyenes, szikár. Abban az időben, midőn mindenre elszánt labdarúgóként, el-tökélt társaim oldalán hetedhét határra szóló diadalokat arattam a megyei bajnokságban, szálfagyenes szikárból görbe hátú pocakossá vált – de ő volt a bíró mindig, miként bölcs tanácsnokai a tiszteletre méltó tanácsnokok, ahogyan az ég kék, a fű zöld, a falunk határában emelkedő torony tetejére pedig éppen ezerhat-százhuszonnyolc lépcső vezet fel, se több, se kevesebb. Az életemet, ahogyan a mi falunkban valamennyiünkét, a rendíthetetlen bizonyosságok határozzák meg. Ezért szeretünk itt élni. Meg azért, mert máshol nem látnánk értelmét. Az életnek. És másnak se.

Egy alkalommal különös fickó érkezett közénk. Megállt a faluvégi kurta kocsmá bejáratától balra, a hátán cipelt zsákból előkotort egy horgászszéket, kinyitotta, ráült. Órákon keresztül a távolba révedt. Ha szóltak hozzá, nem felelt, ha meglökték, megingott, aztán lassan, akár ellenszélben a vitorlás hajó, visszatért eredeti pozíciójába. Szürkületkor viszont, mint egy elázott kutya, megrázta magát, belecsapott a rezes orrú tanácsnok tanácstalanul felé nyújtott tenyerébe, s magabiztosan kijelentette, hogy ő egy médium. Közülünk senki nem értette, mi a fene is az, de egy hét múlva már meglenni sem tudtunk nélküle.

A faluvégi kurta kocsmá mellett évek óta düledezett egy vályogépület, a jövevény odaköltözött, az ajtókeretre plédet szögelt, arra egy darab papírt gombostűzött, a papírra vastag filctollal ráírta: „Tíz percenként 1.000”.

Először a faluvégi kurta kocsmá tulajdonosa látogatta meg. Kíváncsi természetű embernek ismertük mindig, egyikünk sem csodálkozott vállalkozó kedvén. Elégedetten jött ki a pléd mögül, nagy hangon ajánlotta a médiumot mindenkinek, akivel csak összefutott. És a faluvégi kurta kocsmáros mindenkivel összefutott.

Néhány nap múlva már meglehetősen sor kigyózott az omladozó vályogkunyhó előtt.

A mi falunkat, kár volna tagadnom, gyanakvó nép lakja – a médium mégis befért a bizalmunkba. A harmonikás képviselőnek, beszélnek, azt jósolta, hogy szerzeményeit még hosszú évszázadokig játszani és hallgatni fogják a mi falunk lakói; a cingár tanácsnok, a falunk vadásztársaságának feje kapitális őzbakról kapott jövedelmét; Hilari jövőjében feltűnt a Mount Everest; míg a falunk bolondjának szemei előtt megidézett rég elhalt szülőanyja szelleme. A bíró titoknok, a valaha karcsú derekú amazon légius könnyedséggel lépett ki a viskóból, arcán föl-

döntő túli boldogsággá nemesedett a remény; a faluvégi kurta kocsmá törzsvendégei – különösen a kocsmatöltelékek, a kártyázók, a sakkozók és a dámajáték rabjai – vita nélkül igen elégedetten nyilatkoztak a pléd mögötti misztikus tudományról, miután egymás után megfordultak ott valamennyien, némelyikük többször is. Dacára jó véleményüknek, a bajt mégis ők okozták. Két sakkozó egy reggelig húzódozó táblaháború végén előbb egymásnak esett, majd a médiumot akarták elagya-bugyálni, mivel mindkettejüknek veretlenséget jóslt, ezzel szemben hol egyikük, hol másikuk kapott ki gigászi csatákban. A médium nagy nehezen elsimította a dolgot, estére azonban nyoma veszett.

Már másnap reggel hiányozni kezdett. A bíró titoknok, a valaha karcsú derekú amazon arcáról estére lehervadt a boldogság, helyére visszatelepedett a bárgyúságba oltott kilátástalan keserűség. A harmonikás képviselő kizárólag szomorú dallamokat játszott, a cingár tanácsnok, a falunk vadásztársaságának feje üres sörös dobozokra lövöldözött a határban, s a két bajkeverő sakkozó meghunyászkodva, szégyenkezve oldalgott ki a szemrehányó pillantások elől a faluvégi kurta kocsmából. Egyesek azt fejtegették a szemlesütve távozó hátának, hogy nem a médiumban lehet a hiba, sokkal inkább ebben a kettőben, mert egymással kezdtek játszani, ahelyett, hogy azzal ültek volna asztalhoz, akiről a jóslat regél.

Este a rezes orrú tanácsnok, a szatócsbolt tulajdonosa kopogtatás nélkül nyitotta rá a bíróra az ajtót.

– Intranszigensek vagyunk, bíró úr – jelentette ki köszönés helyett.

A bíró szótlánul helyet mutatott rezes orrú tanácsnokának, hosszasan fürkészte az arcát, tekintetében kérdőjel.

– Intranszigensek vagyunk, bíró úr. Intranszigensek vagyunk arra nézvést, hogy a médiumot megkövessük és visszahívjuk közénk!

A bíró megkönnyebbülten sóhajtott. Ha csak erről van szó, s nem kell értesíteni a járványügyi hivatalt, akkor minden rendben. Bölcs megfontolástól vezetve szabad kezet adott az ügyben a rezes orrú tanácsnoknak.

Harmadnapra a médium újra a pléd mögött rendelt. Özönlött hozzá a mi falunk népe. Hetednap a rezes orrú tanácsnok bejelentette legifjabb lányának eljegyzését a léleklátó jóvendőmondóval, kilencednap a bíró felfúvódott, tizenkettednap a Batár, a hajdani futballisten rosszul összeforrt lába éktelenül sajogni kezdett. Ezt már én sem nézhettem tétlenül, bebocsátást kértem és nyertem a pléd mögé, majd a gyógymód birtokában az erdőbe vonultam, lapulevelet és gombát szedtem, belemorzoltam a zsebkendőmbe és azzal borogattam a Batár lábát. Használt. A következő reggelre a bíró is megszabadult a rosszindulatú gázoktól – olyan hanggal füttyültek kifelé belőle, akárha valami hajókürtre tenyerelt volna. Nagy örömeben másnapra ki is tűzte a jeles, hetedhét határra szóló esküvőt.

És azon az estén a médium azt mondta a harmonikás tanácsnoknak, hogy hol-

naptól fogva soha többé nem segíthet rajtunk okos tanácsaival és nagy-nagy tudományával, mert minden médium elveszíti képességét, amint asszonyra talál. A harmonikás tanácsnok kétségbe esve szaladt fűhöz-fához, sopánkodott ennek-annak, tördelte a kezét és csóválta a fejét. Mi ugyan tudtuk, hogy a médium szavai mögött csakis egyetlen dolog rejtezhet, mégpedig nem egyéb, mint hogy belekóstolt ő is a rezes orrú tanácsnok legifjabb lányába, s amint mindannyian, akik belekóstoltunk, ő is erősen fanyarnak érezte. Tény, hogy már másnapra le is beszélték az esküvőről, a rezes orrú tanácsnok legifjabb lánya pedig hiába sírta ki a szemeit, még a saját apja sem kelt a védelmére. Mélységes búskomorságba süppedt szegény, elhanyagolta magát és szakadt munkásnadrágokban kezdett járni.

Teltek a napok, s lassan megszokásunkká vált, hogy fontosabb tetteink előtt (a szobáink kifestése, a szombati tekemeccsek, a vasárnapi piknikek és hasonlók) előtt kikérjük a médium tanácsait. A tanácsok mindenkor bölcsek voltak, s mi mindannyiszor megszívleltük őket.

Egyedül Hilari nem tett le arról, hogy ő lesz az első, aki feljut a torony tetejére, hiába intette óva a médium. Ő oda vágyott, ahová éppen ezerhatszázhuszonnyolc lépcső vezet fel, se több, se kevesebb, s ahonnan a kilátás, beszélük, páratlan. Bár kívülről régóta másztuk már a falát, szép sikereket érve el, a lépcsőkön ötszáznál sokkal tovább még egyikünk sem jutott (én magam ötszázkilencig bírtam).

Hilari mégis, minden figyelmeztetés ellenére, nekivágott.

Soha többé nem láttuk viszont.

A médium másnap búskomorságba esett, nem szólt senkihez, s hetekig szótlan maradt. Egy reggel a rezes orrú tanácsnok legifjabb lányát látták kilépni a vályogviskóból, a szemét újra festette és ismét szoknyát húzott. Két hónap múlva a médium és a rezes orrú tanácsnok legifjabb lánya egybekeltek a bíró előtt, s a lakodalmi vacsorán a harmonikás tanácsnok a megbocsátásról énekelt.

A nászéjszakát követő reggelen a médium kísértelt a toronyhoz és felmászott tíz lépcsőn. Úgy vélte, ha naponta egy grádicsal növeli az adagját, egyszer fel fog jutni a tetőre, ahonnét az a páratlan kilátás nyílik...

Aknay Tibor

A töröttorrú

Z, a hajdani erősáramú villanyszerelő háromrét hajtotta hálózákját, feltekerte és a tokjába tette. Leült a heverőre, cipőt húzott, megigazította ruháját, és kinézett a híd alól. Az árokpartot kísérő úton még égtek a lámpák, a befagyott meder ölen puha, gomolygó köd várta a decemberi égbolt aludni vágyó csillagait. A patak fölötti domboldalon – a villanegyed felől – feltűnt a garázsmentből jövő első autóbusz fényszórópárja. Z a hidacska melletti, úgynevezett szervizlépcsőn elindult fölfelé a felszínre, a társadalomba. Igyekeznie kellett, nehogy megelőzzék. Nem akármilyen helyen végezte környezettudatos hulladékhasznosító munkáját. Mondhatni kukázott, igen nagy szakértelemmel. Csak romlatlan állagú élelmiszert bányászott elő a szemétből és visszaváltható üvegeket, minden mást igénytelenebb kollégáira hagyott. A villanegyedben sokan ismerték, volt, aki kimondottan neki rakott kisebb-nagyobb csomagokat a kerítés szélére. Mindig magányosan dolgozott, nem csatlakozott az útkereszteződéseknel tanyázó, hol az autósoktól, hol a járókelőktől kéregető társaságokhoz.

Az árokparton megállt, és kezével a hídhöz vezető fekete-fehérre mázolt betonkorlátra támaszkodva várta, amíg valamennyire csillapodik ziháló légzése, ami mostanában egyre sűrűbben elővette. Egy idő után elindult, a nyálkás-nyirkos úttest ezüstjére sötétlő árnyként vetült bizonytalanul mozgó alakja. A híddal szemközt, az út túloldalán keskeny lépcső vitt a dombra, jobbján a múlt század harmincas éveinek stílusjegyeit hordozó házak sorakoztak. Z lassan haladt fölfelé a bazaltszegélyű lépcsősoron. Baljával a fekete vaskorlátba kapaszkodva, előbb az egyik, majd a másik lábával hódította meg a fokokat. A lépcsősort helyenként kisebb vízszintes terasz szakította meg, ahol megállt, visszanézett az árokpartra, majd a dombtető felé, mintha azt méricskélte volna, kibírja-e odáig. Mire fölért, éppen megvirradt.

Ezt az utat hetente háromszor – a kukásautóhoz igazodva – tette meg. Hétfő, szerda és péntek – ezek a napok adtak számára némi fogódzót az idő múlásához. Most éppen hétfő, ami azt jelentette, hogy egy nappal a vasárnapi ebéd után, jobb falatok reményében kezdheti a kukázást.

Az első kerítésre kis csomagot akasztott valaki. Z levette, és szájánál széthúzva a műanyagzacskót, vizslatta annak tartalmát. Egy margarinos dobozt talált – valamilyen szárnyas, talán pulyka maradékával, mellette külön csomagolva, kenyeret. Rádásnak jó egyharmad üvegnyi vörösbor, a márkásabb fajtából. Z elmosolyodott. Hiába, neki a hétfő jelentette a vasárnapot. A csomagot gondosan szatyrába süllyesztve indult tovább. Rutinosan nyitotta a kukákat, gyors szemrevételezést

követően vagy beletúrt, vagy már ejtette is vissza a tetőt. Gyorsan kellett dolgoz-
nia, nem szeretett osztozkodni senkivel a zsákmányon. Már az utca végén járt, de
alig-alig talált valamit. Egy fél üveg csalamádé – jó lesz a pulykához – és egy levél
frissen lejárt lázcsillapító, ez minden. Az utolsó kukába beletúrva a hajléktalanság
évei során szinte látóvá lett ujjai különös dolgot tapintottak. Mintha apró göm-
böcskék sorakoztak volna egy láncon. Sok egyforma, néhány nagyobb és a végén
egy hosszúkás, inkább kereszt alakú rész zárta a különös leletet. Z kihúzta, szeme
elé emelte, nézegette. Már-már visszadobta, amikor mintha bújtatott reklámot
látott volna, megjelent maga előtt nagyanyja, amint egy hasonló láncot morzsol
a kukoricacsutkával fűtött sparhelt mellett a szülőfalujában. Az ám, a szülőfalu!
Z arra döbbsent rá, hogy elfelejtette, hol született. Személyi igazolványát már ré-
gebben elvesztette, megkérdeznie meg végképp nem volt kitől. Egyedül maradt a
mindenségben.

Nagyanyja látását jelnek vélte, hogy ne dobja vissza, amit talált. Az úttest és a
járda között megmaradt hóban megmosta a láncot, amelynek szemei egyszerre
csak ragyogni kezdtek. Z fölemelte, és a nyakába akasztotta. A közeli park felé
indult, hogy egy padon megreggelizzen. Gyorsan evett, mint aki tiltott dolgot visz
véghez. Időnként körbenézett, nem látja-e valaki, de a terecske üres volt, egy lélek
sem járt arrafelé.

Z befejezte a reggelit, a margarinos dobozt a pad melletti szemetesbe dobta,
s az üveget a szatyrába téve elindult. A park végében világító ablakaival temp-
lom magasodott. A kora reggeli csendben különös zene foszlányai hallatszottak.
A férfi eltűnődött: az imént a nagyanyja, most meg ez a dallam, mi történt vele?
A templomhoz közeledve a zene egyre erősödött. Mire Z odaért, éppen befeje-
ződött a szertartás. A nyíló kapun egymás után léptek ki az emberek. Kevesen
voltak, többnyire idősebbek, mutatóban néhány fiatal. A férfi nézte őket, mígnem
az utolsó is eltűnt a reggeli párában. Z magára maradt a nyitott ajtóban, távol, a
templom végében a sekrestyés már az oltár gyertyáit oltogatta. A férfi belépett,
és a gyermekkorból ismerős mozdulattal letérdelt. Nem értette, mi történik vele,
és miért éppen vele történik. Már jó ideje volt ott a hideg kövön, amikor az egyik
padból felállt valaki. Egy fiatal nő, különös, kék kendővel a fején, a kezében egy
ugyanolyan, de legalább is hasonló láncsal, mint amelyet Z viselt a nyakában. A
kék kendős nő egyre közeledett Z-hez, és mosolygott. A férfi nehézkesen, jobbjá-
val egy padba kapaszkodva fölállt. Amikor a nő odaért, Z megszólította.

- Mi van a kezében? Mi az a lánc?
- Rózsafüzér.
- Az mire való?
- Segít az imádságban.

Z elgondolkodott egy pillanatra, majd a mellére bökött.

- Az enyém is az?
- Igen, a magáé is. Kicsit más, mint az enyém, de rózsafüzér. Ugyanolyan jó.

Szokott imádkozni?

A férfi nem értette a kérdést.

- Imádkozni? Az mire jó?
- Beszélgetünk Istennel.
- Miért?
- Ha kérünk valamit magunknak. Esetleg másoknak. Ha bánatunk van, ha örömmünk. Ha eszünkbe jut, csak úgy. Isten mindig ráér minket meghallgatni.
- És válaszol is?
- Feltétlenül. De nem mindig úgy, ahogyan gondoljuk. Néha csöndben van, néha valaki mást küld maga helyett. Előfordul, hogy csak később értjük meg a választ.

Z ezen ismét töprengett egy darabig.

- Nem tudok imádkozni. Hogyan kell?

A kék kendős nő mosolygott. A hideg üres templomban egy hajléktalannal, aki a segítségére vár.

- Menni fog! Csak mondja bátran, ami az eszébe jut. Például, hogy Jézus, segíts rajtam! De lehet mást is.

- Nem tudom, hogyan kell kérni.

– Nem baj. Ez lehet a második mondat. Látja, kezdetnek nem is rossz. Jézus, segíts rajtam! Nem tudom, hogyan kell kérni. Menni fog, ne féljen!

Mire Z felnézett, a kék kendős nő eltűnt. A férfi visszament a bejáráthoz, kinézett a térre, de az teljességgel üres és néptelen volt, csak a csatornarácsokból fölszálló pára gomolygott a levegőben.

Z lassan lefelé indult a lejtős járdán. A felhők mögül derengő decemberi napot inkább sejtette, mint érezte, de ez is jólesett. Éhsége elmúlt, és a kék ruhás nővel való találkozás különös melegséget lopott a szívébe. Boldog volt, bár nem tudta volna pontosan meghatározni, mit takar ez valójában. Az út menti házak ereszeről üveghangon törtek le a jégcsapok. Az alsó kanyarból zihálva kapaszkodott fel a kukásautó, a túloldalra – egymásba kapaszkodva – néhány fiatal közeledett, két lány és egy fiú. Az utóbbi egy üveget tartott a kezében. Amint egy vonalba értek, az egyik lány átkiáltott:

- Hova csoszog, tata?

Z egy pillanatra megállt. Észrevette a társaságot, de nem akart szóba elegyedni senkivel, ezért anélkül, hogy akár egy mozdulattal reagált volna a kérdésre, továbbment.

- Mi van, tata? Süket? – kérdezte a lány, de Z ezt is szó nélkül hagyva, folytatta az útját.

A fiú, aki eddig csendben volt, beleüvöltött a villanegyed csöndjébe.

– Üres, értitek? Nincs több pia! Kapd el, tata!

És egy ideig lóbálva az üveget, egy hirtelen mozdulattal Z felé dobta. A férfi, akit a Nap felé fordított bal arcán ért az ütés, megtántorodott, s akárha rongybábú lett volna, lecsúszott a kerítés mellé.

– Mi van, bunkókám, nem tetszik a kínálás?

Z magatehetetlenül hevert a lucskos hóban. A lányok egy lépéssel hátrébb húzódtak. A fiú, aki szemmel láthatólag kötözködni akart, otthagya társait, és átjött az utca innenső oldalára. Egy ideig csak nézte a földön fekvő embert, majd belérúgott. Először az oldalába, azután a feje, a háta következett. Úgy lendítette lábát, mint aki örömet leli tetteiben.

A rúgásokat Z megpróbálta kivédeni, kezével takarva arcát, amelyen az ütés okozta sebből ömlő vér a sáros hó levével keveredett. A fiú abbahagyta a rugdósást, visszatért társaihoz.

– Jól megadtam a vén szarosnak, nem? Mehetünk?

Azzal elindultak. A lányok nem feleltek a kérdésre. A történetnek szemlélői, némaságukkal részesei voltak. A helyszínen csak Z maradt, vérző arcával, megalázottságában és nyomorultságában.

Nem tudta, meddig feküdt a hóban. Nem vesztette el az eszméletét, de nem is volt teljesen magánál. Hallotta a mind gyakrabban elhaladó autók hangját, az emberek lépteit, szófoszlányokat. Fel akart állni, de minden ereje elhagyta. Már éppen a halálra gondolt, amikor valaki megszólalt fölötte.

– Mi történt magával? Mitől véres az arca?

Z nem felelt. Megpróbált a hang irányába fordulni, de csak az erőlködésig futotta akaratából. Szemét sem tudta kinyitni igazán, annyira bedagadt. Az ismeretlen telefonált.

– Vérző fejű hajléktalan. Nem, nem részeg. Valószínűleg bántalmazták. Úgy látom, magánál van. Mondom a címet.

A hang elhallgatott. Valamivel később Z már egy mentőautó hordágyán feküdt, eszméletlenül. Kórházi ágyon tért magához. Lassan adta át magát az ablakon besűrődő fénynek, amely egy kisgyerek kezének puhaságával cirógatta arcát.

– Látom, megmarad.

Z kinyitotta szemét. Az ágy mellett, inkább a végénél fiatal nő állt, kék kendővel a fején, és mosolygott.

Megismer? Mostanában gyakran találkozunk.

A férfiből szinte kibuggyant a szó:

– Rózsafüzér.

– Örülök, hogy emlékszik. Betettem az éjjeliszekrénye fiókjába. Ne felejtse itt! Pár nap és hazamehet, azaz, elhagyhatja a kórházat.

– Mióta vagyok...?

– Tegnap reggel hozták be. Valaki nagyon csúnyán elbánt magával. Eltört az orra, a szeme fölött össze is varrták, nehogy kiessen a bőrből.

Z nevetni próbált, de a kísérlet fájdalmasra sikeredett.

– Most pihenjen! Az a legjobb gyógyszer.

A férfi egy pillanat alatt elsüllyedt az ideiglenes nemlét óceánjában.

Nagyjából egy hét múlva, Z kilépett a kórház kapuján. Egy ideig csak állt, mozdulatlanul, mint aki fél az ismeretlen világtól, majd bátortalan, szinte észrevétlen léptekkel elindult. Pár sarokkal odébb kiért a főútra. A közelgő karácsony ajándékvásárlási lázában járókelők siettek minden irányból minden irányba. Néhány üzletből édeskés, csilingelő zene hallatszott. A fák csupasz testét konfekciófénybe öltöztették. Z úgy érezte, a Föld kezd alatta forogni. Elvánszorgott a legközelebbi padig és leroskadtt. Legszívesebben megkérdezte volna magától, mi keresnivalója van ebben a világban? De ehhez sem volt ereje.

Úgy ült a padon, mint fészkből kilökött madár. Mintha láthatatlan fal emelkedett volna előtte, az arra járók többsége a több méter széles járdán a ház felőli részre húzódott. A létezés két formája találkozott, a lét alatti és feletti. Z alakja kérdőjelet formázott, választ azonban nem kapott, mert önnön maga volt a felelet a néma kérdésre. Majd megszólalt, de csak a szája mozgott, mint aki savat nyelt: roncsolt kavicsok voltak szavai. Egy darabig csak ült riadtan, nyakában a kukában talált rózsafüzérrel, azután felállt, és ugyanolyan tétova léptekkel, ahogyan kijött a fényre, visszatért a mellékutca sötétjébe.